

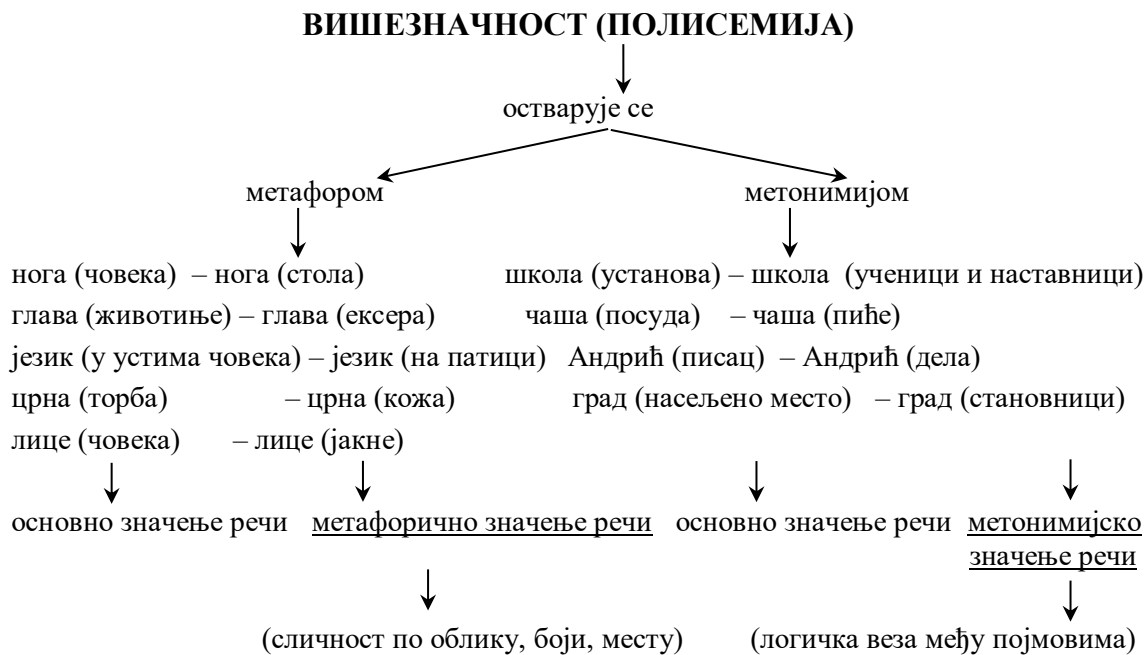
ЗНАЧЕЊЕ РЕЧИ

Једнозначност и вишезначност речи

Вишезначност: метафора и метонимија као начини да реч стекне нова значења

- Погледајте илустрацију у Граматици 8, Дар речи (стр. 42) и прочитајте краћи текст који стоји уз њу. Како разумете значење глагола прецртати.
- Обратите пажњу на илустрације које се налазе у Граматици 8, Дар речи, стр. 43 и 44
- Именујте поједине делове илустрованих предмета.
Уочавате да се поједини предмети могу називати нпр. именима делова тела.
- Упознајемо се са новим појмом – вишезначност речи.
- Метафора је један од начина да реч стекне више значења. Метафорична значења увек настају на основу некакве сличности између два предмета: по облику, по боји, по месту итд. Уради задатке на страни 45 (4, 5, 6. задатак).
- Урадите задатак који се налази у Граматици 8, Дар речи, стр. 46. Запажајте да међу подвученим примерима у захтевима а) и б) постоји некаква значењска веза. Значења речи у примерима под б) изведена су из значења истих речи у примерима под а). Значења речи под б) настала су метонимијом, која је, уз метафору, још један начин да реч постане вишезначна. Уради задатке на страни 47 (2, 3. и 4. задатак).

ЗАПАМТИ!

Једнозначне и вишезначне речи; хомонимија
Приказивање полисемије и хомонимије у великим једнојезичним речницима

Истраживачки задатак: Пронађите и забележите неколико парова речи које се исто пишу, изговарају, а имају различита значења (хомоними). Нпр. коса (на глави човека), коса (алатка за кошење траве), коса (косо нагнута страна брега, падине).

Забележене речи налазе се у односу хомонимије.

Обратите пажњу на примере који се налазе у Граматици 8, Дар речи стр. 49. Реч је о пару хомонима Венера (богиња) и Венера (планета). Уочите сличности и разлике између речи у датом пару. Како су наведене речи написане, како се изговарају, да ли су из исте граматичке врсте и шта означавају. Закључујемо да се **речи које се исто пишу, исто изговарају, припадају истој врсти речи, а имају различита значења називају хомоними, а да се однос у коме се такве речи налазе назива хомонимија.**

Разлике између вишезначности (полисемије) и хомонимије

Обратите пажњу на примере:

Боли ме зуб. / Поломио се зуб на чешљу.
Његов тата ради у суду. / У том суду је супа.

Поредите примере у паровима.

Закључак - у обема реченицама једног пара подвучене речи исто се пишу, исто изговарају и припадају истој врсти речи. Када протумачимо значења ових речи видимо да се у првом пару примера налазе речи повезаног (сличног) значења, а да се у другом пару примера налазе речи различитог значења.

Значење именице зуб исказано у првој реченици је основно, а значење исте именице, које је исказано у другој реченици, настало је од првог на основу сличности по облику. Дакле, у овом случају реч је о полисемији. Сва ова значења речи могу се наћи у **Речнику српскога језика** Матице српске.

Запажамо и да је значење установа наведено под речју суд¹, а да је значење посуда дато под речи суд². Различита значења, иако обележена речима истог гласовног састава, обележавају се посебним одредницама са малим бројевима у горњем десном углу. Хомоними се у речницима увек обележавају степеновањем.

Урадите 4, 5. и 6. задатак у Граматици 8, Дар речи, стр. 50 и 51.

У Радној свесци урадите задатке 1–13 на стр. 96, 97 и 98.

ЗАПАМТИ!

ХОМОНИМИЈА

Вéнера (богиња) / Вéнера (планета) } хомоними (речи које се исто пишу, исто изговарају, припадају истој врсти речи, а имају различита значења)

– Вишезначност и хомонимија

1. Боли ме зуб. / Поломио се зуб на чешљу.

повезана (слична) значења → вишезначност (полисемија)

2. Његов тата ради у суду. / У том суду је супа.

различита значења → хомонимија

– Начин обележавања хомонима у речнику: с^{уд}¹ / с^{уд}²